

Kaya Tırmanışı

Dicle ARAS

Kaya Tırmanışı

- Kaya tırmanışı, kayalık arazilerde ilerlerken yalnızca bacakların kullanılması yetersiz olduğunda kolların da kullanıldığı bir aktivitedir (Sturm and Zintl, 1986).

<http://www.climb-europe.com/RockClimbingTurkey/Photos/Olympos-Cehennem.htm>

Kaya Tırmanışı Tarihi

- Sportif amaçlı olmayan kaya tırmanışının tarihi çok eski zamanlara dayanmaktadır.
- İlkel insanlar için tırmanmak, yürümek, koşmak ile aynı öneme sahipti.
- İlk insanlar hayatta kalmak, avlanmak için yer değiştirmek ve bu yer değiştirme sırasında da engelleri aşmak için sürekli tırmanmak zorundaydılar.

Kaya Tırmanışı Tarihi

- İlk yazılı kaynaklar M.Ö. 400'lü yıllar, Çin,
- İlk ciddi, teknik tırmanışlar M.S. 1300'lere kadar Anasaziler, Colarado, A.B.D.,
- Avrupa'da dağcılık faaliyetleri ile kendini gösterdi (1786 Mont Blanc) (Kidd and Hazelrigs, 2009).

Kaya Tırmanışı Tarihi

- 1880'li yıllarda bağımsız bir spor haline geldi.
 - Büyük Britanya Galler Bölgesi ve Lake District,
 - Sachsen eyaleti başkenti Dresden,
 - İtalyan Alpleri Dolomites.
- Spor kaya tırmanışı ise 1970'li yıllarda Fransa'da ilk defa varlık gösterdi (Kidd and Hazelrigs, 2009).

Kaya Tırmanışı Tarihi

- Kaya tırmanışı önceleri yalnızca dağcılığın bir kolu idi.
- Belli bir zirveyi hedefleyen dağcılar tarafından genellikle mecbur kalındığı, bazen de tercih edildiği için aşılması gereken engellerdi.

Kaya Tırmanışı Tarihi

- Zamanla dağcılar, kendilerine engel olan bu duvarları geçmek için antrenman yapmaya başladılar.
- Önceleri çok kısa kaya duvarlarında alpin stilde yapılan bu antrenmanlar zamanla başlı başına bir spor haline gelmiştir.

Kaya Tırmanışı Tarihi

Çizelge 1a. Spor Kaya Tırmanışı Yarışma Tarihi (IFSC, 2010).

1940 - 1980	- SSCB'de yalnızca kendi vatandaşları için yarışma organizasyonları düzenlendi (kaya tırmanışı).
1985	İlk 'zorluk' kategorisi yarışmaları İtalyanlar tarafından Valle Stretta'da doğal kayada organize edildi. Binlerce kişinin şaşkınlıkla izlediği bu yarışmayı Almanya' dan Stefan Glowacz kazanmıştır.
1986	Bu yarışmada ise 10.000'in üzerinde izleyici sayısına ulaşılmıştır. Ayrıca bu yarışmanın finali Avrupa'da yedi televizyon tarafından sunulmuştur.
1986	Fransa' da ilk kapalı alan spor kaya tırmanışı yarışması düzenlenmiştir.
1988	Uluslar arası Dağcılık ve Tırmanış Federasyonu bu yarışmaları tanımış ve sürekliliğini sağlamayı kabul etmiştir.
1989	İlk dünya kupası hem 'sürat' hem de 'zorluk' kategorilerinde düzenlenmiştir.
1990' lar	Avrupa'nın belli başlı bölgelerinde yapay tırmanma duvarlarında yarışma organizasyonları düzenlenmeye başlandı.
1991	Almanya Frankfurt' ta ilk dünya kupası düzenlendi.
1992	İlk kez gençler dünya kupası İsviçre'nin Bazel kentinde yapıldı.
1997	Uluslararası Tırmanış Yarışma Kurulu (ICCC - International Council for Climbing Competition) UIAA'ya (International Mountaineering and Climbing Federation - Uluslar arası Dağcılık ve Tırmanış Federasyonu) bağlı bir yapı olarak oluşturuldu.
1998	'Kısa Kaya Tırmanışı' yeni bir tırmanış disiplini olarak tanındı ve 1999 yılındaki dünya kupasında test edilmek üzere ilk kez yarışması düzenlendi.

Kaya Tırmanışı Tarihi

Cizelge 2. Spor Kaya Tırmanışının ülkemizdeki tarihsel süreci.

2000	22.12.2000 tarih ve Merkez Danışma Kurulunun 331 sayılı onayı ile Spor Tırmanış branşının Türkiye Dağcılık Federasyonu'na (TDF) eklenmiş olmasıdır.
2003	Sonrasında UIAA'ya başvuruda bulunulmuş ve 29.04.2003 tarihi itibarıyla Türkiye'nin Spor Tırmanış üyeliği başlamıştır.
2006	Sakarya Üniversitesinde, Dağcılık Federasyonunca, 28 - 29 Ocak tarihlerinde düzenlenen yarışma Türkiye' deki ilk resmi müsabakadır. Aynı yıl bu yarışmayı takiben yapılan diğer üç yarışma da tamamlanmış ve 'Spor Tırmanış Türkiye Şampiyonaları' ilk kez bu yıl düzenlenmiştir [T.C. DFD (Dağcılık Federasyonu Dergisi), 2008, s.: 32].
2006	Spor Tırmanış Milli Takımımız iki sporcuyla (Uğur Yılmaz ve Evren Karadağ) 28 Haziran – 03 Temmuz tarihleri arasında Rusya'nın Ekaterinburg kentinde düzenlenen Avrupa Spor Tırmanış Şampiyonasına katılmıştır. Bu, ülkemizin spor kaya tırmanışında uluslar arası arenada temsil edildiği ilk yarışmadır. Sporcumuz uğur Yılmaz erkeklerde 45 kişi arasından 38. Ve Evren Karadağ ise 37 yarışmacı arasından 32. olmuştur (T.C. DFD, 2008, s.:34).
2006	Milli takımımızın da katıldığı ilk dünya kupası ise 16 – 17 Eylül tarihlerinde İspanyanın Malaga / Marbella kentinde gerçekleştirildi. Yarışlar sonucunda bayanlarda; Evren Karadağ dünya 26.sı, Gürgel Özver dünya 28.si ve Duygu Yarsur ise dünya 29.su, erkeklerde; Rafet Ercan Seçkin dünya 38.si, Uğur Yılmaz dünya 40.sı ve Doğan Oğuz Palut dünya 41.si olarak ülkemizi temsil etmişlerdir (T.C. DFD, 2008, s.:35).
2008	31 Temmuz – 03 Ağustos tarihleri arasında ise Balkan Şampiyonası ülkemizde, Kütahya' da Dumlupınar Üniversitesinde düzenlenmiştir. (TDF, 2010) Bu yarışma uluslar arası resmi bir müsabakada yaptığımız ilk ev sahipliğidir.

Kaya Tırmanışında Farklı Yöntemler

Şekil 1. Kaya tırmanışında kullanılan farklı yöntemler.

